

The book cover features a vibrant, impressionistic painting. A woman in a long purple dress and a wide-brimmed hat stands on a path in a lush garden. The scene is filled with various shades of green, purple, and yellow, with large, detailed flowers in the foreground. The overall style is reminiscent of Impressionist or Post-Impressionist art.

Natasha Boydová

Dívka s vášní pro indigo

Přeložila Jana Jašová

P
R
O
S
T
O
R

**P R
O S T
O R**

Natasha Boydová

**P R
O S T
O R**

Edice **Přítelkyně**

Natasha Boydová

**Dívka s vášní
pro indigo**

Přeložila Jana Jašová

Praha, 2024

**P R
O S T
O R**

THE INDIGO GIRL

Copyright © 2017 by Natasha Boyd

All rights reserved

First published in the United States by Blackstone Publishing, 2017

Excerpts from letters by Eliza Lucas used with kind permission
of the South Carolina Historical Society

Czech edition © PROSTOR 2024

Translation © Jana Jašová 2024

ISBN 978-80-7260-590-3

Věnováno Briony

INDIGOVNÍK PRAVÝ

indigofera tinctoria

Nepatří nám žádný čas
krom toho současného...
tak pomíjivého, že jen stěží
můžeme mluvit o jeho existenci.

Eliza Lucasová, 1722-1793

Prolog

Ohlížím-li se za svým bojem s indigem, vzpomínky na ta léta se v mém vědomí mění ve sny.

Nezbylo mi nic než pocity: pocit rukou, které mě stahují níž a níž, svírají mé srdce a drží mě pod hladinou. Rukou rozhodnutých utopit mě ve vlastním výtvoru. Ve vlastní ctižádosti.

A já se vskutku topila.

Zřítíla jsem se do neprůhledné modré propasti.

Přestože mi indigo zlomilo srdce, zachránilo mi život.

Proudilo mými žilami.

A modrá krev bude kolovat i žilami mých dětí.

V dalších letech, kdy už jsem poznala hloubku trvalé lásky a mohla být hrdá na syny, kteří se budou podílet na zrození nového národa, jsem častokrát vzpomínala na toto údobí svého života a děkovala Bohu za indigo.

Jak jen to přijde, že se nejtemnější modř – barva předjitřní oblohy ve chvíli, než nám na ramena dolehne hřejivá a lnoucí pokrývka dne; ten odstín, jenž ve mně probouzí myšlenky na nebesa, nejjemnější hedvábí, krá-
le a jejich nevýslovné poklady, jenž ponouká k úvahám o prastaré a záhadné minulosti – rodí z tak matné a ble-
dé rostlinky?

Děkuji Bohu i za Essii, za Quashe, za Toga, za Saw-
neyho – a zvláště za Bena. Neboť právě ti mi věřili.

A pochopitelně za Charlese. Po zbytek dní Mu ne-
přestanu děkovat za Charlese.

Můj vděk patří rovněž otci za jeho rozhodnutí svěřit
své plantáže šestnáctileté dívce. Sotva tak učinil a odplul,
víckrát jsem ho nespátřila.

Mé drahé přítelkyni paní Bodicottové, Anglie.

Neskromně si namlouvám, že snad ráda uslyšíte, kterak jsem si oblíbila tu část světa, kam mne nyní osud zavál – a já si ji vskutku oblíbila. Popravdě řečeno dávám sice i nadále přednost Anglii, nicméně Karolína ostrovy Západní Indie v mnohém předčí.

Zdejší lidé jsou velmi kultivovaní a v mnohém se Angličanům podobají.

Eliza Lucasová

Černoši zpívali.

Světlo tančilo nad inkoustově temným oceánem a já zamrkala, abych se probudila.

Oceán nikde.

To se jen po bílých stěnách mé ložnice rozlévala slabá modř probouzejícího se dne.

Vlhký sen se mi však dál lepil ke kostem. Už od dětství se ten výjev neměnil – rozdíl byl pouze v tom, že někdy mou mysl děsil a jindy ji zaplavoval euforií.

Zhluboka jsem se nadechla a představila si, jak asi bude probíhat dnešek: den obtěžkaný osudovostí.

V melodii jsem rozeznávala Togovo typické brumlání. Rozsahem by se vyrovnal obrovi. Za pár prvních měsíců v Jižní Karolině jsem pochopila, že právě jeho sytý baryton s přechody do tenoru je základnou, na níž se prolínají a tančí hlasy ostatních černochů. A navíc jsem zjistila, že takhle se rozezpívají pokaždé, když společně pracují na velikém díle.

Sklizeň. Černoši zpívají, protože začali sklízet úrodu.

Nerada jsem vstávala do té dusivé vlhkosti, která den ode dne sílila, houstla a odčerpávala ze mě veškerou energii dřív, než jsem vůbec stačila dokončit, co jsem si předsevzala. Radši jsem skopla žmolkovité pokrývky, abych to měla co nevidět za sebou.

Esmé už naplnila lavor i džbán. Jakmile jsem si protáhla končetiny, abych z těla vyhnala zbytky temně

lepkavého snu, zůstal ve mně jen neurčitý pocit triumfu, pozůstatek jakéhosi nepovědomého úspěchu.

Bleskurychle jsem se omyla v chladné vodě, abych osvěžila bledou tvář. Ruce – ty už v důsledku hodin strávených na přímém slunci znatelně ztmavly – se natáhly po cínovém zvonku. Jediné cinknutí, abych neprobudila sebelítostivou máti ani malou Polly, stačilo k přivolání ponuře přízračné postavy Esmé, která potmě viděla i slyšela jako sova. Vklouzla do místnosti a chodidly v punčochách našlapovala po dřevěné podlaze zcela neslyšně. Byla oblečená do prostých šatů z pytloviny, kolem hlavy měla omotaný bílý mušelín.

„Dobré ráno, Essie. Slyšela jsem zpěv. Takže už se začalo sklízet? To bychom si měly pospíšet.“

„Jo, ale nejdřív s váma chce mluvit pán, slečno.“

Zamračila jsem se. Otec si mě nikdy nenechával zavolat. Chodila jsem mu do pracovny vypomáhat každé dopoledne s korespondencí až poté, co jsem sama prošla plantáž. Psala jsem podle jeho diktátu. Díky tomu mohl přecházet po místnosti a snáz nacházet výstižné výrazy, pokud byly zapotřebí nanejvýš delikátní formulace. Posléze jsem ho doprovázela při obhlídce naší malé plantáže a ukazovala mu věci odhalené při ranní inspekci. A někdy jsme s otcem a kočím Quashem jezdívali i na naše dvě vzdálenější plantáže a probírali s jejich správcí tamní záležitosti.

Esmé mi uvolnila tmavé vlasy stočené do uzlu, rozestřela je a pročešala jemným kostěným hřebenem. Potom je splekla do copu a ten nakonec upevnila na temeno. Dokázala to udělat obratně, což jsem si taky přála, navzdory ustavičným matčiným výtkám, že si na zevnějšku nedám víc záležet. Essie se o mě starala už od mého

dětství na Antigui a brala ohledy na to, že se odmítám zdržovat zbytečným šňořením, na něž si máti tolik potrpí. A krom toho mé dosud dívčí tělo nevyžadovalo tolik vycpávek a šňerování.

Díky Essii i díky Mary Ann a Nanny – dvěma černoškám, jež se staraly o dům při našem příjezdu – byl chod naší plantážnické domácnosti celkem hladký. Což bylo jediné dobře, poněvadž matka s ohledem na své podlomené zdraví nemohla plně vykonávat povinnosti paní domu a já se zase snažila zapojovat do otcových každodenních povinností. Považovala jsem je za úchvatné poslání. I láska k rostlinám a hospodaření na polích, kterou ve mně probudilo dětství na Antigui, mi dobře posloužila pokaždé, když přišla na přetřes úroda.

Chvatně jsem zalila malé zelené výhonky na okenní římse: sazeničky dubu virginského, jež mi daroval pan Deveaux, náš soused a botanický nadšenec jako já. Pak jsem se vydala do přízemí.

„Elizo,“ vyštěkl otec, sotva jsem se přiblížila k otevřeným dveřím pracovny. Přecházel před cestovním sekretářem, na němž psával raději než na stole z leštěného mahagonu, pořízeném hned po příjezdu do Charles Townu. Byl už oblečený v denních šatech, tmavé a na spáncích šedivějící vlasy měl navoskované, byt mírně rozčuchané. Na čele se mu rýsovalo mřížkoví nových, ustaraných vrásek.

„Dobré ráno, tatínku. Totiž, plukovníku,“ opravila jsem se rychle.

Otce velmi pobavilo, když jsem mu nedávno sdělila, že už jsem moc stará na to, abych ho oslovovala stejně důvěrně jako sestřička Polly. Nicméně souhlasil. Ostatně jeho rozhovory se mnou, dosud založené na rodičovské

autoritě vůči potomkovi, se pozvolna měnily spíš v debaty partnerů či přátel. Nový stupeň úcty se mi zamlouval. Otec byl čestný muž a zpravidla dodržel, co slíbil. My děti jsme se ovšem brzy naučily, že meze jeho shovívavosti je lepší nepokoušet.

„Už jste snídal, pane?“ zeptala jsem se.

Nepřítomně přikývl. „Ano. Víš... když jsem byl včera ve městě, náhodou se mi dostala do rukou korespondence mířící sem k nám. Dopis pro mě. Předvolání.“

Polkla jsem. „Předvolání?“

„Potřebují mě zase na Antigui.“

„Takže je načase se vrátit?“

„Bohužel. Mám se tam dostavit do konce měsíce. Doufal jsem, že mi bude přáno zůstat s vámi o něco déle, abych dohlédl, jak jste se tu usadily. A abych lépe posoudil, jestli se zdraví tvé matky zlepšuje. Obávám se, že stěhování jí dvakrát neprospělo.“

Stiskla jsem rty. Pravda byla taková, že i slabounký mořský vánek dokázal mou máti připravit o její nevalnou energii a vyvolával u ní migrény. My dvě jsme se nemohly lišit víc. Nejednou jsem se podivovala, proč můj vitální otec pokládal za moudré oženit se právě s ní. Byla hezká, to nemůžu popřít, ale otec si u žen cenil jiných vlastností, jak mi taky důrazně opakoval, když mě s matkou posílali do anglických škol. Žila jsem tím pádem od rodičů dlouho odděleně – u našich dobrých přátel Boddicottových, kteří se o mě starali jako o vlastní. Moji mladší bratři George a Thomas, teprve dokončující studia, u nich pobývají ještě teď.

„A co si počneme s plantážemi, když se musíme vrátit na ostrov? Svěříte je místním správcům, aby se o ně starali?“

Otec se ke mně otočil. Jednou rukou se držel za bradu a druhou si bezděčně pohrával s knoflíčkem košile. Upíral na mě pronikavý pohled, jako bych potajmu vlastnila klíč k problémům veškerenstva. Pak s dlouhým povzdechem spustil paže podél těla a prohlásil: „Tahle tvá otázka, Elizo, mi pomáhá rozhodnout závažné dilema.“ Nemusel ani dodávat, že zamýšlí své rozhodnutí učinit dřív, než matka vstane. Jedině tak bude v onu chvíli nezvratné.

Představa návratu na Antiguu s jejím smaragdově zeleným listovím, průzračně azurovým mořem a příjemnými vzpomínkami na mého černošského přítele z dětství Benoita pro mě nebyla nevíтанá. Právě jeho znalosti rostlin zažehly mou vášeň pro botaniku. Stýskalo se mi po něm, třebaže už jsem si zvykla na život na zdejší plantáži a přizpůsobovala se této nové a podivné zemi.

Návrat na Antiguu – nebo dokonce do Anglie – zněl tudíž lákavě, avšak vyhlídka na sňatek s milým mladým poručíkem z dobré anglické rodiny už zdaleka ne. Což by byl nepochybně můj úděl, kdybych se tam či onam vrátila.

Zadívala jsem se pátravě do otcových očí a pak jsem si všimla jeho oděvu. I stavu jeho psacího stolu. „Vy jste v noci nespál, pane?“

„Nebyl čas.“ Nadechl se. „Betsey.“ Odkáslal si. „Elizo,“ opravil se a zavrtěl hlavou, neboť měl na paměti, jak moc se snažím ponechat tuhle zdobnělinu létům minulým. „Pojď, nasnídáme se spolu a vyrazíme. Musíme se setkat se správcí Garden Hillu a Waccamaw.“

„Takže vás budu doprovázet?“ Snažila jsem se krotit, abych nedala najevo přílišné nadšení pro onu „mužskou záležitost“. Šla jsem za ním do jídelny, kde jsem si

ze servírovacího stolku vzala vejce natvrdo a proužek uzené ryby.

Otec mi poodtáhl židli a sám se posadil do čela stolu. „Pověz mi, Elizo, opravdu se ti tady líbí? Víím, doufali jsme, že klima tu bude mírnější než v Karibiku a přispěje ke zlepšení matčina stavu... což se... žel... nestalo.“ Lítostivě se pousmál. „Není to zas takový rozdíl, aby se díky tomu cítila líp.“

„Mně se tady moc líbí,“ odpověděla jsem, abych mu udělala radost, jelikož mi připadalo, že to chce slyšet. „Lidé ve městě jsou velice milí,“ dodala jsem.

Nejvíce jsem si však užívala dobu strávenou na plantážích a hovory o jejich hospodářských výhledech, což můj otec s povděkem vnímal. Tenhle nový svět s větvemi stromů obrostlými přízračně visícím mechem a mokřady plnými příšer číhajících pod hladinou pomalu, pomaloučku naplňoval mé sny a jeho nadpřirozená podstata mi vrůstala pod kůži.

Stejně jako otec jsem v anglických zámořských koloniích spatřovala mnohé slibné možnosti. Zdejší půda byla úrodná. Zdálo se, že by se v ní dalo pěstovat, cokoli si zámam. Melouny, pomeranče, maniok, sezam.

Úrodný pruh půdy podél potoka Wappoo, jen šest mil po moři od Charles Townu na výběžku téhož poloostrova, odkázal otci děd. S půdou jsme zdělili i menší množství otroků a ne zrovna vlídný požadavek pozdvihnout rodové jméno, tedy vyjma toho, co záslužného už v jeho zájmu otec vykonal službou v armádě. Jak sám podotýkal, byla to příležitost, kterou si nemůžeme nechat ujít. Sám k dědictví ihned přikoupil další dva větší pozemky o kus dál a ty pak rodině poskytovaly slušné výnosy z prodeje dřeva a rýže.

„Elizo, abych si mohl koupit vyšší hodnost, musel jsem zastavit půdu na Antigui a samozřejmě i tuhle. Nerad se tam vracím, jenže hrozba ze strany Španělů zna-
telně sílí. A je snad pochopitelné, že nemůžu vylepšovat svou kariéru odsud.“

Spolkla jsem bezmyšlenkovitě sousto křídovitého bílku, zatímco v duchu jsem se snažila držet s jeho úva-
hami krok. Věděla jsem, že souostroví Západní Indie je důležitou strategickou baštou proti španělským výbojům, ale nerozuměla jsem tomu, proč se otec ještě víc zadlu-
žil, aby mohl stoupat po vojenském žebříčku. Zadoufala jsem, že si uvědomuje, co dělá, avšak nedokázala jsem ovládnout paniku, která mi svírala hruď.

„Teď je důležitější než kdy jindy, aby nám tahle půda přinášela zisk.“ Jeho hlas zněl chraplavě. Důvěrně. Jako by mi svěřoval tajemství, na které jsem ještě moc mladá.
„Nepřijeli jsme sem výhradně v zájmu matčina zdraví, přestože bychom byli zajisté oba rádi, kdyby se zlepšení jejího stavu stalo vítaným vedlejším produktem tohoto rozhodnutí.“

Osušila jsem si oči uslzené z toho, jak jsem se má-
lem zadusila vajíčkem, a pak jsem si pro jistotu dopřála doušek čaje.

„Předtím ses ptala, jestli našim správcům věřím,“ pokračoval otec. „Odpověď zní samozřejmě ano. Ovšem pokud se ptáš, jestli jim věřím i v tom, že mě budou in-
formovat o každém svém rozhodnutí ohledně naší pů-
dy, úrody a výnosů, pak zní odpověď pochopitelně ne. Protože tady se naše konečné cíle rozcházejí. Jeden chce být příčinlivý a koná s nadějí,“ pronesl s úsměvem, „že si vydělá zaslouženou mzdu. Kdežto pro jiného – například pro tvého otce – je cílem zajistit tuhle rodinu

na další generace a k tomu finančně podpořit Korunu. Budujeme zde nový svět, Elizo. Máme jedinečnou příležitost být mezi prvními, kdo v téhle zemi dosáhnou něčeho velkolepého.“

Jeho nadšená oddanost službě králi, vlasti i budoucím dědicům byla tak inspirující. Nicméně ohledně posledního poslání se bude muset spolehnout na mé bratry nebo později na Polly.

„Ale pane –“

„Nech mě to dokončit, Elizo. Víím, že to pro tebe není snadné pochopit, jelikož ti ještě není ani sedmnáct, ale snažím se ti tu vysvětlit význam něčeho, co nás přesahuje. Člověk nemá žít jen sám pro sebe. Má konat v zájmu vyššího dobra, ať už ve jménu Boha, vlasti nebo svých bližních.“

„Ano, otče.“

„Už teď řídíš tuhle domácnost místo matky. Postaral jsem se o to, aby ses do jistých záležitostí stačila vpravit. S tvým vkladem jsem vlastně počítal od samého počátku – a teď k tomu nazrál čas.“

Až mě z toho zamrazilo.

„Za pár let,“ navázal otec, „bude tvůj bratr George plnoletý a připluje z Anglie sem, aby převzal správu našeho majetku do svých rukou. Do té doby, Elizo, od tebe potřebuju, abys jednala jako můj zástupce ve všem, co se našeho podnikání týče. Zůstaneš v Jižní Karolíně s matkou a Polly a budeš dbát o moje obchodní zájmy.“

Zalapala jsem po dechu, protože jsem nedokázala potlačit děs. Záda jsem měla rovná jako vorařské bidlo, ruce mi strnuly v půli cesty k šálku.

Promlouval ke mně dál. „Už teď mi vyřizuješ korespondenci. Tenhle záměr počítá i s tím, že jistá rozhodnutí

a některé obchodní listiny budou mít zpoždění, jestliže budeš muset čekat na mou reakci. Beru v úvahu i to, že některé obchody odklad nesnesou, ale ty budeš oprávněna probrat se správci. Požádal jsem našeho přítele Charlese Pinckneyho a jeho ženu, aby na tebe dohlíželi a byli ti nápomocni radou, kdybys potřebovala.“

Já že mám vést plantáže? „Pane,“ vypravila jsem ze sebe konečně, ale další slova už mi přes rty nepřešla.

Povytlhl obočí. „Máš na srdci něco, z čeho bys poskládala celou větu?“

Na okamžik jsem se cítila lapená pod tíhou zodpovědnosti, kterou mi otec naložil na bedra. Mám se tedy postarat, aby naše půda rodině zaručila příští zisky a obstarat si věno pro manželství, o které – jak příbuzní dobře vědí – nestojím. Jestli skončíme chudí jako kostelní myši, bude to moje vina, budu za to zodpovědná. Vážně nás tady nechá samotné?

V Anglii by byla představa, že otec svěří šestnáctileté dceři na starost celé panství, jednoduše absurdní. Bude někdo poslouchat moje příkazy? Zkusila jsem si jen představit, jak bych asi dnešní vývoj událostí vylíčila v dopise naší milované přítelkyni a mé dřívější opatrovnici paní Bodicottové, a už jsem se cítila, jako bych si ty nevídanosti cucala z prstu. Zdálo by se, že jsem si je vymyslela, jen abych světu předvedla, jak jsem nenahraditelná. Že nehodlám být jen majetkem svého otce a v budoucnu svého manžela. Jenže tohle není Anglie. Tohle místo, kde jsme si vytvořili nový domov a kde se lidé kolem nás snaží budovat nový svět, na mě působí tak, jako by tu nebylo nic nemožné. Nepřeceňuje však otec mou předčasnou vyspělost a ctižádostivé sklony – třeba když jsem mu ochotně předváděla věci, které jsem

se naučila ve škole? Stáhla jsem roztřesené ruce ze stolu a strčila si je mezi stehna, abych je zklidnila.

„Ano?“ pobídl mě znovu.

Zvedla jsem bradu. „Budu se snažit využít co nejlíp vzdělání, které jste mi poskytl, pane. A...“

„A?“

„A budete nám tu chybět.“ Na víc jsem se nezmohla.

Mé drahé přítelkyni paní Bodicottové.

Otec a matka se svou nesmírnou shovívavostí ponechali na mně, abych rozhodla, zda budeme přebývat na plantáži, nebo ve městě. Domnívám se, že pro matku bude po dobu otcovy nepřítomnosti rozumnější a přijatelnější zůstat na venkově. Od Charles Townu nás dělí sedmáct mil po souši a šest po moři. Nadto v okolí pobývá pŕltuctu přívětivých rodin, s nimiž žijeme v sousedském souladu.

Eliza Lucasová

Bylo to vážně stěží pár hodin, co mi otec tu novinu pověděl? Všechno se seběhlo tak rychle. Neprodleně poté jsme totiž s Quashem, naším kočím a otcovým „odborníkem na půdu“, vyjeli na inspekci rodinné plantáže Garden Hill u řeky Combahee.

Cestovali jsme dál k jihu podél řeky Santee a přes zrádný Port Royal, až jsme svatohelenskou úžinou konečně vpluli do Combahee. Plachtili jsme, dokud jsme nepřekonali ústřicové mělčiny. Vnitrozemská voda byla temná, olejnatá a klidná, břehy obrůstalo husté stromoví.

Tuto cestu jsem od svého příjezdu do Jižní Karolíny absolvovala zatím jen párkrát, avšak vždycky mě stačila rozhodit. Z houpání lodi se mi zvedal žaludek, ve vodách úžiny číhali žraloci a pod hladinou řek aligátoři. Než jsme dorazili na místo, cítila jsem se vyčerpaná. Požádali jsme našeho správce pana Murryho o účty včetně odhadovaných výnosů rýže a dalších plodin určených na prodej.

Otec se před panem Murrym a jeho ženou ani slovem nezmínil o svém brzkém odjezdu – tedy až na poznámku, že *pokud* by nebyl přítomen, mají mu posílat zprávy mým prostřednictvím. Koneckonců ani máti dosud o ničem nevěděla. Manželé Murryovi si to vyposlechli s pramalým zájmem – nepřítomní majitelé plantáží nebyli v kraji žádnou výjimkou.

Quash stál tiše vedle nás, ale bedlivě naslouchal. Téměř jsem cítila, jak by se rád na něco zeptal, přestože mu to nepřísluší. Jeho nedůvěřivý pohled z dob, kdy jsme se na Wappoo objevili poprvé, se změnil v pozorný.

Otec se tvářil, jako by ho stav plantáže potěšil.

„Dobrý chlapík, tenhle Murry,“ prohodil, když naše loď na zpáteční plavbě hbitě klouzala s proudem. „Na něj se můžeš spolehnout.“

Novinu matce oznámil až při snídani den po našem návratu.

Ann Lucasová se na židli okamžitě sesula stranou. Srazila při tom ze stolu stříbrné nádoby, které s řinčením přistálo na navoskované dřevěné podlaze. Essie se ze svého místa u stěny vrhla k nám, aby paní zachytila. I otec vyskočil ze židle a já se taky napůl zvedla. Polly celý výjev s nábožným klidem sledovala a výjimečně zmlkla, jen v pusince dál převalovala sousto chleba s marmeládou.

„Ach Georgi,“ vzdechla matka, když ji otec zvedl do náruče a vydal se s ní do schodů.

„Polly,“ ozvala jsem se, sotva začalo být jasné, že se ti dva hned tak nevrátí. „Pokud jsi dojedla, běž prosím do učebny a počkej tam na mě. Při dnešní výuce zkusíme trochu zapracovat na tvé francouzštině, než zase půjdu pomáhat papá.“

Sestřička hodila na stůl ubrousek a kudrnky jí poskočily, jako by i ji ovlivnila vzrušená atmosféra onoho rána. „Ty jsi děsná s tím svým učením a cepováním.“ Hlas jí vylétl o oktávu výš. „Já si chci jít hrát!“

Srdce mi pod těsným korzetem prudce bušilo, zatímco jsem se snažila opanovat. „Dopoledne prostě budeš mít vyučování.“ Chvilí jsem se pokoušela vydýchat. „Potom klidně můžeš pomáhat Essii s tím, co bude mít po obědě na práci. Dneska nejspíš budete loupat jablka na koláč. Dostali jsme je od Woodwardových,“ dodala jsem.

Vstala jsem a vyšla z jídelny dřív, než se mi začne vzpírat. Děti přímo bravurně ovládají dar zatáhnout ostatní do sáhodlouhého dohadování a Polly v tomhle umění vynikala.

Zamýšlela jsem vyjít ven na verandu, leč zabránil mi v tom popud, který mě místo toho postrčil do patra za rodiči. Jako myška jsem vystoupala téměř na vrcholek schodiště, posadila jsem se na nejbližší stupínek a přitiskla si sukně k nohám.

„To je šílenství, co po nás chceš!“ Matčin pronikavý hlas se nesl odpočívadlem. Snad si chtěla s otcem vyměňovat názory potichu, jenže měla sklony nechat se unést prchlivostí.

„Je to nezbytné,“ opravil ji trpělivě otec.

„Chceš asi říct, že je to nezbytné pro tvou ctižádost. A co my? Co se stane, jestli neuspěješ? Co bude s tvými dcerami? Zahráváš si s budoucností téhle rodiny. Eliza už je skoro zralá na vdávání!“

Dech mi uvázl v hrdle.

„Je mi smutno z toho, jak málo mi věříš.“ Otcova námitka zněla poráženecky. „Krom toho Eliza zatím o manželství nestojí.“

Zvolna jsem vydechla, i když mé ruce zůstaly křečovitě propletené.

Z matčina hrdla vyšel sten a otec pokračoval: „Pokud tě to uklidní, vynasnažím se sem nasměřovat nějaké vhodné ženichy.“

Napnula jsem se jako struna, aby mi z té výměny názorů neunikla ani slabika.

„Už to vidím,“ odsekla máti. Prskala jako divoká šelma. „Budeme tady samotné jako kůl v plotě. Co tomu řeknou lidé?“

„Tohle není Anglie, drahá. Věděla jsi moc dobře, co nás čeká, už když jsme se brali. Tady je zkrátka jiný svět. Nový svět. Pokud ho dokážeme přetvořit.“

„Nový svět ti ale nedává právo ohrožovat naše životy kvůli politické ctižádosti.“

„Ann,“ ozval se úpěnlivě otec.

„Natož nechat svou šestnáctiletou dceru, aby se postarala o tvé obchodní záležitosti. A není tu bezpečno! Jsi takový sobec. Chlap, co myslí jen na sebe.“

Slyšela jsem, jak si otec zhluboka vzdychl. „To je sice možné, nicméně Eliza je nadmíru schopná. Navíc jí koncem roku bude sedmnáct. Ostatně George bude v sedmnácti dost starý na to, aby za svou vlast bojoval. Teď považ, že to děvče má v malíčku mnohem víc rozumu než většina mládenců, na které jsem kdy ve službě Jeho Veličenstvu narazil. A navzdory tvému mínění o mém sobectví se laskavě rozpomeň na to, že jsme se do Karolíny přestěhovali kvůli tobě.“

Máti si odfrkla.

Otec pokračoval. „Nikdo z nás nechtěl opustit ostrovy, ale domníval jsem se – mylně –, že to tvému zdraví prospěje. Mé úmysly byly čisté.“

„Potom nechápu, proč tu musíme zůstat, když ty se vracíš.“ To už zněl matčin hlas prosebně. „Přece bychom byli ve větším bezpečí s tebou než v téhle divočině. Když jsem minulý týden potkala u Pinckneyových v Belmontu paní Clelandovou, vyprávěla nám o dalším útoku na jednoho ubožáka na farmě u Husího potoka. Rys nebo medvěd, to neupřesnila. Nehledě na to, že indiáni pořád bojují mezi sebou. A ke všemu se proslýchá, že otroci chystají vzpouru. Všechny nás tu ve spánku povraždí. To už bych radši riskovala střet se Španěly.“ Přšla do

dramatického šepotu a já ji v duchu viděla přímo před sebou, jak se chvěje – tak jako vždycky, když se přetřásalo něco nepříjemného.

„Ann, odsud nemůžu ničeho dosáhnout. Přinejmenším ne do doby, než tahle půda začne vynášet. Mysli na naši budoucnost. Musím si vydobýt vyšší hodnost, máme-li všichni uspět. Eliza tu *musí* zůstat a řídit za mě plantáže. Jinak to nejde.“

Ozvalo se zašustění šatů, pak zavržení podlahy. Byť jsem si byla jistá, že rodičovská hádka ještě zdaleka neskončila, náhle mi došlo, jak dlouho tu naslouchám výlevům a steskům, které ve skutečnosti nejsou určeny mým uším. I když se při tom dost mluvilo o mně. Rozhodně jsem nestála o to, aby Polly vyšla z jídelny a přistihla mě tady.

Srdce jsem měla rozpolcené mezi nezměrnou tíhou a nezřízenou radostí. Radostí, neboť jsem byla přesvědčená, že úkol zvládnu – navíc posílenou o zjištění, že ve mě otec vkládá takovou důvěru. A zároveň tíhou, že nelze spoléhat na matčinu podporu – a s ní i nepříjemným vědomím, že hlava rodiny vlastně neměla na vybranou. Kdyby byl George starší, vybral by si otec mě?

Vstala jsem, uhladila si záhyby na plátěné sukni a tichounce sešla ze schodů, abych na něj způsobně počkala dole.

Jasně slunce se mihotavě proplétalo korunami mohutných virginských dubů, jejichž větve se spojovaly do šlachovitého baldachýnu. Nádherné stromy. Tak statné, tak silné.

V dálce jsem viděla naše lidi na poli, jak se sklánějí a zase narovnávají, jak ve žhnoucím slunci procházejí řádky rýže a vojtěšky. Za nimi občas vykoukl potok Wappoo, jako by si hrál na schovávanou s hustými travinami močálu. Vrcholil příliv.

Když jsem se pootočila, zahlédla jsem, že se zdálky blíží povoz, který vbrzku zarachotil po příjezdové cestě k domu. Vysoké štíhlé tělo na kozlíku jsem dobře znala. Náš kočí Quash. Měl nás s otcem naložit. Tentokrát pojedeme na plantáž poblíž Georgetownu u břehů řeky Waccamaw.

Slabý větřík ochlazoval zbytky horkosti v mých tvářích, které tam zanechaly ranní půtka s Polly a vyslechnutá hádka rodičů. Ze čtyř sourozenců Lucasových právě Polly vyžadovala matčinu pádnou ruku nejvíc. Žel zrovna ona jediná se jí nedočkala. George a Tommy se chválabo hu vzdělávali v Anglii a naše tamní opatrovnice paní Bodicottová s nimi jednala laskavě a spravedlivě, přísně jedině v případě potřeby.

Ještě jednou jsem nabrala do plic vlhký slaný vzduch, když vtom jsem uslyšela otcovy kroky, jak ke mně míří po verandě.

„Aha, takže jsi tady.“

„Jak je matce?“ zeptala jsem se, aniž jsem odtrhla oči od výhledu na pole.

„Dobře. To se poddá. Slíbil jsem jí, že domluví s Pinckneyovými, aby se postarali o tvé společenské vyžití, až tady nebudu. Mám pocit, že to ji zajímá víc než můj odjezd.“

„Nepochybně.“ Máti mi neustále připomínala, že bych se měla se zdejšími vrstevníky společensky stýkat. Nicméně já si oblíbila život na venkově, třebaže byl někdy dost osamělý. „Pane –“

„Samozřejmě jsem ji ujistil, že jsem s ní zajedno. Víím, že jsi na to ještě mladá, Elizo, ale za pár let – nejspozději ve chvíli, kdy se tví bratři vrátí ze zámoří a ujmou se povinností – se budeš potřebovat vdát. Teď už jen zbývá najít ti někoho vhodného.“

Do jícnu se mi vecpal chuchvalec strachu a pozvolna stoupal k hrdlu. Nesnášela jsem, když se mluvilo o mém sňatku jako o něčem předem daném. Z té hrůzy se mi svíral žaludek. Dovolit někomu cizímu, aby se mě dotýkal, neřkuli aby ode mě očekával jisté věci – nemluvě o tom, že bych se patrně musela vzdát dalšího studia a bezesporu i správy otcova panství.

„Kéž bys byla můj syn. Ale nejsi. No, jednoho dne to třeba budeš vnímat jinak, Elizo. Možná že kdybys kolem sebe měla pár správných přátel, dokázala by sis užívat zábavy, které těší všechny mladé dívky. Doslechl jsem se, že Pinckneyovi mají neteř, slečnu Bartlettovou, a ta je brzy přijede navštívit. Snad byste si mohly porozumět a za pár let třeba upoutat šikovné synky z dobrých rodin ve městě.“

„To těžko,“ odsekla jsem. „Ostatně který muž by mě podporoval v mých zájmech, když se tolik liší od těch, jakým se ženy obvykle věnují? Matka mi často předhazuje, že žádný muž nechce ženu, vedle které by si připadal jako hlupák. A já rozhodně nemám v úmyslu japonskovat nábytek nebo popíjet celé dny čaj a u toho omílat nudné klepy.“

Sotva to ze mě tak naráz vyletělo, všimla jsem si, že na mě otec zkoprněle hledí. Neměl chudák ponětí, jak se mi nálada po vyslechnuté hádce s matkou zhoršila. Mé nejčernější emoce dnes nebezpečně probublávaly těsně pod hladinou. „Omlouvám se, papá, já...“

Jak bych mu to dokázala vysvětlit tak, aby nezačal

svého rozhodnutí litovat? Navíc už jsem s našimi několika akry tady ve Wappoo měla jisté plány. Na nedávno zakoupené plantáži Waccamaw jsme dosud pěstovali rýži a se Západní Indií jsme směňovali dřevo za cukrovou třtinu. U sebe v pokoji jsem už popřemýšlela o dalších pěstitelských pokusech, s nimž by mi poradil náš milý stárnoucí soused z vedlejší plantáže. Pan Deveaux se mnou sdílel lásku k botanice a já se už nemohla dočkat, až budu smět o samotě začít zkoumat, jaké plodině by se tu nejlíp dařilo. A pak otce ohromím výnosy.

Ani v nejmenším jsem nechtěla, aby vzal své slovo zpátky. Nebo aby si začal dělat starosti kvůli tomu, jaké břemeno na svou dceru naložil, nedejbože s tím, že mě tu po Georgeově návratu čeká leda staropanenská budoucnost. Pokud včas prokážu, že za něco stojím, snad se mi v životě otevřou i jiné možnosti než příslib manželství.

„Proboha, co je to *japonizovat*?“ ozval se konečně.

Zaskočeně jsem se rozesmála. „To je taková komická zábava, které se věnují některé dámy ve městě. Vím jistě, že mamá si na to už objednala výbavu.“ Zvedla jsem oči v sloup. „Znamená to omalovat nábytek tlustým nánosem černého laku, aby vypadal...“ Odmlčela jsem se při pohledu na čirý úžas v jeho obličej.

„... jako z Japonska?“ zeptal se a huňaté obočí mu poskočilo vzhůru.

Zahihňala jsem se. „Ano.“

„Aha.“ Zatvářil se přemítavě. „Chápu, proč ti to připadá jako podivné trávení volného času. Takže až se vrátím ze Západní Indie, mám počítat s tím, že všechn náš nábytek bude černě nalakovaný?“

„Bezpochyby. Všechno až na rodinné stříbro.“ Rozesmála jsem se a otec se ke mně přidal.

„Ne, stříbro věru ne. Poslyš, Elizo, tuším, že sprádáš vlastní plány. Přede mnou nemusíš předstírat, že nejsi ani trochu nadšená z vyhlídky na to, že tu budeš sama rozhodovat. Takže – co máš za lubem?“

Vážně mě měl prokouknoutou. „Zatím jen otázky, pane. Pojedme teď na Waccamaw a já vás po cestě vyzpovídám.“

„Na to vsadím krk, Elizo.“ Zasmál se a v hnědých očích se mu zalesklo láskyplné pobavení. „To si piš.“

Odpolední jízdu kočárem od přívozu nedaleko kostela svatého Ondřeje provázelo dusno. A slunce na nás neochvějně útočilo dál.

„Plukovníku... pane?“

Otec, pohroužený v myšlenkách a sedící se mnou na lavici vzadu místo na kozlíku s Quashem, vzhlédl. Bylo znát, že mu blížící se odjezd dělá starosti.

„Vážně to vypadá, že spory se Španěly přerostou ve válku?“ zeptala jsem se při vzpomínce na jeho hádku s matkou. „Jsme tu v bezpečí? A vy? Nehrozí vám nic?“

„Prakticky vzato jste pořád ve větším bezpečí, než kdybyste odjely se mnou na Antiguu. A kdyby se Španělé náhodou probojovali přese mě i přes Oglethorpa v Savannah, musíš se poradit s Charlesem Pinckneym. Ten bude vždycky vědět mezi prvními, co se chystá, a poradí ti, jestli je záhodno zůstat.“

„A jiné hrozby, papá? Nerada se o tom zmiňuju, ale přece jen: tři samotné ženy... ne že bychom se o sebe nedovedly postarat, ale... máme se určitě se vším obracet na pana Pinckneyho?“

„Chápu, že v Anglii by bylo vaše postavení neslýchané. Jenže tady je zřejmě přijatelnější ponechávat ženám větší pravomoci. Je to snad špatně, Elizo? Pinckney a jeho žena jsou našimi dobrými přáteli. Tedy i tvoji a matčini. Vlastně sám Charles navrhl, ať mě při řízení plantáží zastupuješ ty. A že budeš schopnější než kterýkoli správce, kterého bych si na to zjednal.“

Odrhla jsem pohled od cesty a zadívala se na něj, jestli to míní upřímně.

„Je to tak,“ přisvědčil. „Ne že bych sám nevěděl, jak jsi šikovná dívka.“

„Vím, že to zvládnou, papá.“

„Budeš muset. Tady na pevnině nemůžu plnit své vojenské povinnosti ani usilovat o povýšení. A když někdo jako Charles Pinckney... někdo tak... vážený... souhlasí – ba co víc, když tě schvaluje v téhle roli –, pak věřím, že v něm máš věrného spojence.“

Pan Pinckney byl asi v otcově věku, nicméně měl úžasné laskavé oči, smysl pro humor a byl obecně považován za přitažlivého muže. Nadto jsem milovala jeho pohotovité žertování o všedních záležitostech, které máti tolik dráždilo.

O to vtipnější mi připadalo.

Zápach dehtu byl tak odporný, že když jsme kráčeli kolem chatrčí, musela jsem si přitisknout na ústa a nos široké stuhy plátěného klobouku. Bedlivě jsem naslouchala, jak otec se správcem plantáže Waccamaw Starratem probírají, jaká bude letošní úroda. Vlhké a úmorné horko se mi lepilo k tělu, až mi i spodnička těžkla potem.

Starrata jsem neměla ráda. Ani trošku.

Stačil jediný pohled na bičovací kůl při naší první návštěvě a okamžitě mě to proti němu popudilo. Otec ho už dokonce žádal, aby tu věc odstranil, avšak správce pokyn zjevně ignoroval. Provaz připevněný ke kůlu ochable visel skoro až k rozrytému hliněnému podloží. Když jsem zahlédla zaschlou krev a ucítila pach moči, zvedl se mi žaludek. Nebyl to první podobný kůl, jaký jsem v životě viděla. A zcela pochopitelně jsem ten výchovný nástroj tu a tam zahlédla i v akci: když u něj napůl stála a napůl visela nějaká nebohá duše a dostávala výprask za jakousi nepředloženost nebo drobné provinění. Člověk s krví téže barvy jako ta moje. Krve, jež mu v rudých pramíncích stékala po tmavé pleti.

Zachvěla jsem se. Ano, tohle se dělo – chválabohu nikdy ne na půdě, která patřila nám.

Ještě si o tom s otcem promluvíme. Předchozí majitel nejspíš řídil tuhle plantáž tvrdou rukou, což neznamenalo, že by u toho mělo zůstat.

Starrat byl podsaditý chlapík s hrubými způsoby. Z pórů mu stoupal nepovědomý pach čehosi silnějšího, než je pivo, a neoholená brada vypovídala spíš o lenosti

než o snaze pěstovat si vousy. Ostatně na sklonku léta bylo na pořádný plnovous pořád dost horko.

A navíc – kolem chatrčí zdejších otroků běhalo na můj vkus příliš mnoho mulatských dětí.

Postřehla jsem, že si toho všiml i Quash. Měly stejnou barvu kůže jako on. Quashova matka Betty, žena neurčitého věku, žila na naší plantáži Wappoo. Měla ty nejsilnější ruce, jaké jsem kdy u ženy viděla. Uplatňovala je při práci zpravidla vyhrazené spíš černošským mužům: trhala rákosí z mokřin, aniž se o ně pořezala, a pak je ohýbala a pletla z nich košatiny, které v případě potřeby udržely i vodu. Paže měla černé jako dehet v sudech, co jsme si před chvílí prohlíželi. Kdysi v minulosti do ní nějaký plantážník či jiný běloch zasel sémě, z něhož vzešel Quash – a ten se stal naším nejspolehlivějším kočím.

Napadlo mě, jestli vůbec ví, kdo ho zplodil, případně jestli mu na tom záleží. Zastyděla jsem se, že o tom dumám až teď. Zdělili jsme tohoto pracanta spolu s devatenácti dalšími otroky z Wappoo. Otec poté přikoupil ještě tuhle půdu a pak i pozemky, kde jsme byli na inspekci před pár dny, hlouběji ve vnitrozemí u břehů řeky Combahee. Tím zároveň získal daleko víc otroků. *Nezbytné zlo*, vysvětloval mi. *Nový svět nelze vybudovat bez pomoci schopných rukou. Želbohu se náš nový svět rodil i s přispěním „nezbytně“ krutých správců. Surovců, jako byl Starrat.*

„Pokud by tedy došlo ke zdržení nebo se změnily plány, které jsme spolu probírali, můžete poslat zprávu tady slečně Lucasové na Wappoo.“ Otec rozklepl kapesník a znovu si otřel čelo i zátylek.

Vedro bylo úmorné. Místo aby sem od vody zavál aspoň trochu svěží větřík, vzduch stoupající z klokotající